

Załącznik nr 1
do uchwały nr / / 2019
Rady Miasta Bartoszyce
z dnia lutego 2019 r.

***Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta
Bartoszyce na lata 2019- 2023***

Bartoszyce 2019

I. WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowa komórka społeczna która kształtuje człowieka, przygotowuje go do życia w społeczeństwie. Spełnia zatem najważniejsze w życiu każdego człowieka funkcje, zaspakajając potrzebę bezpieczeństwa, miłości, ucząc wzajemnego do siebie szacunku. Przekazuje ponadto obowiązujące w społeczeństwie normy, wartości oraz wzorce zachowań. Nie zawsze jednak powyższe staje się normą. Kiedy zachwiane zostają: poczucie bezpieczeństwa, miłość i wzajemny do siebie szacunek - pojawia się strach, niepewność, upokorzenie a w ślad za nimi alkohol, przemoc, ból i cierpienie. Rodzina wówczas przechodzi kryzys i staje się źródłem traumatycznych przeżyć do których może dołączyć też przemoc.

Niniejszy *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019- 2023* obejmuje zadania, które na Miasto Bartoszyce nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc jest nastawiona na redukcję zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców oraz na wzrost efektywności podejmowanych działań. Głównym celem niniejszego Programu jest określenie działań, jakie Miasto Bartoszyce podejmuje i będzie podejmować w celu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz efektywnej ochrony ofiar przemocy poprzez skuteczne promowanie oddziaływań profilaktycznych i wsparcia dla ofiar przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny, który jest niezwykle trudny do zdiagnozowania, dlatego konieczne jest podjęcie odpowiednich działań, które będą precyzyjnie dobrane do potrzeb ofiar przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi problemami społecznymi, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem wzajemnie uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, czy też organizacji pozarządowych. Każdy z wyżej wymienionych podmiotów ma do czynienia z różnym aspektem zjawiska przemocy. Działając osobno nie prowadzi to do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej. W związku z powyższym konieczne jest zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu, które przyczynią się do stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. W realizację Programu zakłada się aktywne włączenie wszelkich służb, podmiotów i organizacji mających styczność w codziennej pracy z rodziną.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019- 2023 zakłada przede wszystkim skuteczną profilaktykę skierowaną na najważniejsze czynniki ryzyka, które występują zarówno w rodzinie, jej najbliższym otoczeniu jak i w otoczeniu społecznym. Niniejszy Program zakłada także efektywną interwencję i wsparcie w sytuacji występowania przemocy jak również optymalizowanie systemu wsparcia jako nieodłącznego elementu

w zapewnianiu pomocy ofiarom przemocy. Doskonalenie obecnego systemu przy jednoczesnym zapewnieniu stałej i odpowiednio dopasowanej oferty pomocy i wsparcia w zakresie podejmowanych działań interwencyjnych zarówno wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy, zastosowanie oddziaływań długoterminowych w rodzinie oraz doskonalenie opracowanych procedur i polityk dotyczących przemocy w rodzinie powinno przyczynić się do jeszcze większej integracji systemu pomocowego na rzecz rodziny. Niezwykle ważnym elementem wspierania i optymalizowania systemu ochrony i pomocy jest dwutorowe działanie ukierunkowane zarówno na kompleksowe wsparcie osób zagrożonych przemocą oraz z drugiej strony na reintegrację i pracę nad sprawcą stosującym przemoc.

I.1. Podstawa prawna Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019- 2023 realizowany będzie na podstawie obowiązujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r., w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018, poz. 2137 z późn. zm)

Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Ponadto program jest zgodny z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016 – 2020 oraz Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020.

I.2. Zadania Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa następujące zadania dla samorządu gminnego:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Jest niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Jest zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, niestety mówiono o niej niewiele. Przemocy domowej nie postrzegano jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, to jest takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, czasem tragicznych skutków, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Ujawnianio jedynie wyjątkowo okrutne i budzące sprzeciw społeczny pojedyncze zdarzenia z historii rodzin, w których doszło do tragedii zapominając, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem zagrożenia, poniżenia, terroru, lęku, rozpacz, a dramaty które przedostały się do wiadomości publicznej są skutkiem wieloletnich cierpień, tym boleśniej, że rozgrywanych przy ogólnej społecznej akceptacji.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

II. 1. Przemoc w rodzinie w świetle polskiego prawa

Przemoc w rodzinie to każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniedbanie, które zagrażają życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny bądź poważnie szkodzą jego (jej) osobowości.

W Polsce regulacje prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie odbiegają od standardów międzynarodowych. Naczelnym aktem prawnym obowiązującym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi Konstytucji w całości jest poświęcony „Wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela”. Zgodnie z art. 33 Konstytucji - „kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym”. Również art. 40 Konstytucji mówi - „nikt nie

może być poddany torturom, ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu Zakazuje się stosowania kar cielesnych. Konstytucja mówi również o ochronie praw dziecka, czego dowodem jest utworzenie instytucji Rzecznika Praw Dziecka (art. 72), a w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela został powołany urząd Rzecznika Praw Obywatelskich, który ma za zadanie badanie, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji zobowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej. Ale większość zachowań składających się na przemoc w rodzinie jest kwalifikowana zazwyczaj w oparciu o artykuł 207 Kodeksu karnego, gdzie przemoc często jest niezbyt słusznie utożsamiana właśnie z tym artykułem. Nie wszystkie akty przemocy kwalifikują się jako czyn zabroniony w rozumieniu kodeksu karnego, gdyż obok znęcania się w rodzinie dochodzi także do innych przestępstw takich jak:

- ✓ uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.);
- ✓ pozostawienie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 §2 k.k.);
- ✓ groźenie popełnieniem przestępstwa na szkodę innej osoby lub osoby najbliższej, jeśli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że zostanie spełniona (art. 190 k.k.);
- ✓ zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 § 1 k.k.);
- ✓ zgwałcenie (art. 197 k.k.);
- ✓ nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.);
- ✓ doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub zmuszenie do poddania się innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.);
- ✓ kazirodztwo (art. 201 k.k.);
- ✓ stręczycielstwo i sutenerstwo (art. 204 k.k.);
- ✓ rozpijanie małoletniego w drodze dostarczenia napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.);
- ✓ uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.);
- ✓ porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym wbrew woli osoby powołanej do opieki czy nadzoru (art. 211 k.k.);
- ✓ zniewaga (art. 216 § 1 k.k.);
- ✓ naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.);
- ✓ kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 297 k.k.);
- ✓ przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.).

Przepisy prawa cywilnego zawarte w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym również regulują sytuację osób doznających przemocy w rodzinie. W 2005 roku weszła w życie ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j. t. Dz.U. z 2015r. poz. 1390), która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy

w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa ta umożliwi również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

Uchwalono, że jeśli zachodzą przesłanki do aresztowania sprawcy przemocy wobec rodziny, zamiast aresztu można zastosować dozór policyjny, ale pod warunkiem opuszczenia przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą przemocy. Ustawa stanowi, że w przypadku zawieszenia kary wobec sprawcy w rodzinie, sąd określi sposób kontaktowania się skazanego z pokrzywdzonym, może też zakazać zbliżania się skazanego do pokrzywdzonego w określonych okolicznościach. Sąd może nakazać sprawcy poddanie się leczeniu lub uczestnictwu w programach edukacyjno-korekcyjnych. Ustawa stanowi również, że gmina jest zobowiązana do tworzenia własnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia oraz prowadzenia gminnych/miejskich ośrodków wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą.

Również procedura „Niebieskie Karty” jako ogół czynności podejmowanych wobec przemocy w rodzinie może być realizowana przez różne podmioty, tj. nie tylko Policję, ale także jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele ochrony zdrowia i oświaty. „Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Obowiązuje ona w policji od 1998 roku, w pomocy społecznej od 2004 roku. Jest zalecana także do stosowania przez miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadku, gdy w rodzinie występuje również problem alkoholowy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb na rzecz osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie.

Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” przez policjanta czy pracownika socjalnego to początek procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów. Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z wyżej wymienionych instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy, jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb.

II.2. Rodzaje i dynamika przemocy

Przemoc w rodzinie to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny lub inna osoba wspólnie mieszkająca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie innego członka rodziny lub osobę wspólnie

mieszkającą lub gospodarującą. Jest to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciw członkom rodziny, które narusza ich prawa i dobra osobiste¹. Przemoc cechuje:

- ✓ intencjonalność - jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- ✓ asymetryczność sił - jedna ze stron ma przewagę nad drugą;
- ✓ naruszenie praw i dóbr osobistych ofiary;
- ✓ narażenie ofiary na ból i cierpienie.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim faktem, że pomiędzy sprawcą, a ofiarą istnieje bliska więź. Można więc mówić m.in. o przemocy rodziców wobec dzieci, przemocy wobec partnera w związku, przemocy wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych w rodzinie.

Ze względu na formę oddziaływania na osobę krzywdzoną wyróżnić można przemoc bezpośrednią, gdy osoba doznaje przemocy czynnej lub biernej oraz przemoc pośrednią, gdy osoba jest świadkiem przemocy wobec innych ponoszonych przez nich konsekwencji.

Przemoc przyjmuje różne formy. Wyróżnia się następujące odmiany przemocy:

- **przemoc fizyczna** - w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, duszenie, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym.
- **przemoc psychiczna** - to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystujące różnorodne mechanizmy psychologiczne, np. wysmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągła krytyka, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej. Przemoc psychiczna nie pozostawia śladów widocznych „gołym okiem”, nie ma dla niej skali aby można było ustalić rozmiar krzywdzenia psychicznego.
- **przemoc seksualna** - to zmuszenie osoby (ofiary) do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji gdy obawia się odmówić sprawcy. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej przez sprawcę, na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.
- **przemoc ekonomiczna** - działanie mające na celu doprowadzić do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Przykładem takiej przemocy ekonomicznej będzie odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie ofierze podjęcie pracy, niezaspokojenie podstawowych

potrzeb materialnych rodzinie, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli np. współmałżonka.

• **zaniedbanie**- to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko- rodzic. Będzie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych;
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

Wśród innych form przemocy wymienia się też przemoc symboliczną (polegającą na narzucaniu sposobu rozumienia rzeczywistości) oraz cyberprzemoc (przemoc z użyciem Internetu i telefonów komórkowych).

Przemoc jest procesem posiadającym swoją dynamik ę w danym okresie czasu. Poniżej przedstawiono etapy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów przemocy.

Dynamika przemocy seksualnej:

- uwodzenie,
- ostra przemoc,
- utrzymywanie tajemnicy,
- ujawnienie tajemnicy,
- zaprzeczenie.

Dynamikę przemocy fizycznej (tzw. koło przemocy):

- narastanie napięcia,
- ostra faza przemocy (pobicie),
- „miesiąc miodowy”.

Dynamika przemocy psychicznej:

- izolacja,

- monopolizacja uwagi ofiary na sytuacji sprawcy,
- zmęczenie ofiary,
- demonstrowanie wszechmocy,
- przerzucenie odpowiedzialności na ofiarę,
- sporadyczne okazywanie pobłażliwości,
- degradacja,
- groźby,
- imputowanie partnerowi zaburzeń/choroby psychicznej.

II.3. Mechanizmy przemocy w rodzinie

Charakteryzując ofiary przemocy zauważa się, że ich zachowanie często bywa niezrozumiałe, irytujące, a wręcz zniechęcające do pomocy. Ofiary bardzo często wycofują złożoną skargę, nie chcą ukarania sprawcy, sprawiają wrażenie, że same nie wiedzą czego chcą. Istotnymi powodami, dla których osoby krzywdzone nie są świadome stosowanych wobec nich aktów przemocy i nie podejmują działań zmieniających ich sytuację, są tzw. mechanizmy przemocy. Należą do nich:

❖ **Zjawisko „prania mózgu”** - polega na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. W konsekwencji osoby doznające przemocy mają zniekształcony obraz własnej osoby, tracą poczucie własnej wartości, poczucia kontroli nad swoim życiem oraz podporządkowują się sprawcy. Metody stosowane w „Praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

❖ **Syndrom wyuczonej bezradności** - ofiara staje się bezbronna i bezradna, poddaje się, traci wolę nie tylko „walki”, ale i wolę życia. Wyuczona bezradność wynika z przekonania o bezskuteczności jakichkolwiek działań.

❖ **Zespół stresu pourazowego PTSD** - zaburzenia lękowe PTSD występują u osób narażonych na utratę zdrowia i życia, które przeżyły katastrofę, jak również były ofiarami napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń. Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natręcyjne wspomnienia, koszmary senne.

❖ **Proces wiktymizacji** - to inaczej przyjęcie tożsamości sprawcy. W wyniku doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także w wyniku wtórnego zranienia spowodowanego nieprawidłowymi reakcjami otoczenia, osoba krzywdzona nabiera przekonania, że naprawdę zasługuje na takie zachowanie.

❖ **Syndrom sztokholmski** - traumatyczna więź łącząca ofiarę ze sprawcą, patologiczna wdzięczność za to, co sprawca mógł zrobić, a czego nie zrobił. Ofiary przemocy w rodzinie są wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za "miodowe miesiące", za chwile spokoju i namiastkę uczucia,

a czasem nawet za to, że żyją.

❖ **Mechanizm "psychologicznej pułapki"** - ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku iż tego, w co tak dużo zainwestowała czasu, energii. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Mechanizmy przemocy obrazują, że sytuacja ofiar przemocy w rodzinie nie jest taka jak się pozornie wydaje. To nie wola czy skłonności masochistyczne powodują, że osoby doznające przemocy w rodzinie trwają w toksycznym dla nich związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać.

II.4. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

• Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem: wyuczonej bezradności, zjawiska „**prania mózgu**” **czy stresu pourazowego**. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

• Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego

wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno- behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

• **Spoleczne konsekwencje przemocy w rodzinie**

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Nie zwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane. Oficjalne statystyki, prowadzone przez Komendę Główną Policji, uwzględniają te przypadki, wobec których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty. W 2014 r. procedurę Niebieskiej Karty wszczęto 63 467 razy, tj. o 12 533 (19,7%) razy więcej niż w roku poprzedzającym. W 2014 r. przemocy w rodzinie doświadczyły 105 332 osoby, w tym 72 786 kobiet, 11 491 mężczyzn, 21 055 - małoletnich. O stosowanie przemocy wobec członków rodziny w 2014 r. podejrzewano 78 489 osób, z czego 72 791 - mężczyzn, 5 301 - kobiet i 397 - małoletnich. Z danych, uzyskanych podczas badania przeprowadzonego w 2014 r. w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie” wynika, że 36,9% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do różnych form przemocy wobec kobiet, natomiast 20,2% - że wobec mężczyzn. Uzyskane wyniki w stosunku do badania z 2010 r. w ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce wobec kobiet i wobec mężczyzn są niższe odpowiednio o 23,2% i 11,6% jednak jak wskazują sami autorzy badania nie należy wnioskować o zmianach trendu. Z danych przytoczonych wyżej wynika, że sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej mężczyźni, a ofiarami - kobiety.

III. 1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Bartoszycach na podstawie dostępnych danych statystycznych

Poniżej przedstawiono informacje, które pozyskane zostały z instytucji mających swoją siedzibę w Bartoszycach zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych, w tym problemów zjawiska przemocy. Informacje statystyczne niezbędne do opracowania diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Bartoszyce pozyskane zostały z jednostek zlokalizowanych w mieście. Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Prokuraturą Rejonową, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w Bartoszycach w oparciu o dane pozyskane z:

a) Komenda Powiatowa Policji.

L.p.	Przemoc w rodzinie	2017r.	2018r.
1.	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	219	204
a)	Powiat Bartoszycki	219	204
b)	Miasto Bartoszyce	Brak danych	
2.	Liczba interwencji Policji w związku z przemocą w rodzinie	219	204
3.	Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	110	107
a)	w tym sprawców, którzy podczas interwencji znajdowali się pod wpływem alkoholu.		
4.	Liczba wszczętych postępowań w związku z przemocą w rodzinie :		
	Powiat	68	68
	Miasto	32	24

W Komendzie Powiatowej Policji w Bartoszczach zagadnienia związane z procedurą Niebieskiej Karty koordynowane są na poziomie powiatowym, w związku z czym KPP nie prowadzi statystyki dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego na terenie powiatu bartoszyckiego.

Liczba ofiar przemocy domowej wg statystyk policyjnych.

Liczba ofiar przemocy domowej	2017r.	2018r.
Ogółem:	230	214
w tym kobiet	175	166
w tym mężczyźni	49	37
Dzieci- do 18 r.ż.	6	11

Liczba sprawców przemocy domowej wg statystyk policyjnych.

Liczba sprawców przemocy domowej	2017r.	2018
Ogółem:	219	176
w tym sprawcy, którzy w trakcie trwania interwencji znajdowali się pod działaniem alkoholu	141	106

b) Prokuratura Rejonowa w Bartoszczach

L.p.	Przemoc w rodzinie	2017r.	2018r.
1.	Liczba postawionych aktów oskarżenia : w tym z np. 207 §1 KK (207)	26	26

	np. 209 §1 KK(209)	0	106
	np. 201 KK (201)	0	2
2.	W wyniku postępowania sądowego umorzono spraw ogółem	1	0
3.	W wyniku postępowania sądowego skazano ogółem w tym z:		
	np. 207 §1 KK (207)	29	13
	np. 209 §1 KK(209)	1	44
	np. 201 KK (201)	1	0

Jak wynika z przedstawionej powyżej tabeli, od 2017r. zmalała liczba osób skazanych z art. 207, a wzrosła z art 209 § 1 kk. Artykuły te mówią odpowiednio o tym, że kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności oraz kto uporczywie uchyla się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2.

c) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

L.p.	Przemoc w rodzinie	2017r.	2018r.
1.	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego w MOPS w związku z przemocą w rodzinie	27	19
2.	Liczba interwencji w związku z sygnałami o występowaniu przemocy.	16	18
3.	Liczba rodzin, w których zastosowano procedurę Niebieskiej Karty.	5	5

Inne formy pomocy świadczonej przez Ośrodek w związku z przemocą w rodzinie:

1) wsparcie działalności rejonowych pracowników w pracy z ofiarami i sprawcami przemocy przez specjalistów Poradni Konsultacyjno - Terapeutycznej, działającej w strukturze MOPS, w której zatrudnieni są, oprócz psychologa, pedagog z uprawnieniami psychologa, socjolog - koordynator pracy z rodziną oraz prawnik. W ramach bieżącej pracy:

- prowadzili doradztwo na rzecz podopiecznych korzystających z różnorodnych form wsparcia

realizowanych przez MOPS,

- brali udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych z ofiarami i sprawcami przemocy domowej,
- koordynowali dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach oraz pracę świetlic szkolnych w okresie ferii zimowych i wakacji,
- współpracowali z pedagogami szkolnymi, kuratorami, policją w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i rodzinnych,
- konsultowali pracowników Ośrodka w zakresie indywidualnych przypadków, postępowań administracyjnych oraz bieżącej działalności.

2) monitorowanie na bieżąco przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszycach sytuacji w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”. W zależności od potrzeby, w danej rodzinie podejmowane były również dodatkowe działania polegające na:

- bieżącej współpracy z pedagogami szkolnymi, kuratorami zawodowymi, psychologami oraz terapeutami uzależnień,
- motywowaniu osób doświadczających przemocy w rodzinie do korzystania z poradnictwa psychologicznego w MOPS, w tym do uzyskania wsparcia psychologicznego w ramach kontaktu indywidualnego,
- kierowaniu osób doświadczających przemocy w rodzinie do poradnictwa prawnego w MOPS oraz w innych instytucjach na terenie Bartoszyca,
- udzielaniu informacji osobom doznającym przemocy w rodzinie na temat oferty pomocowej na terenie Bartoszyca oraz Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego,
- wskazywaniu sprawcom przemocy w rodzinie możliwości zmiany zachowań przemocowych poprzez udział w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz motywowanie do udziału w tych zajęciach,
- obejmowaniu rodzin dotkniętych przemocą pomocą np. w formie pracy socjalnej, pomocą finansową, pomocą w formie obiadów, oraz pomocą w formie żywności w ramach Programu FEAD,
- wspólnych wizytach w środowiskach pracowników socjalnych wraz z pedagogiem MOPS, dzielnicowymi, psychologiem,
- wnioskowaniu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bartoszycach,

- wnioskowaniu do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletnich dzieci w rodzinie,

- wnioskowaniu do Sądu Rodzinnego o wydanie orzeczenia zobowiązującego rodzinę do pracy z asystentem rodziny.

3) wsparcie rodzin pomocą asystentów rodziny, którzy realizowali swoją pracę poprzez:

- udzielanie pomocy rodzinom w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego;

- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym finansowych, mieszkaniowych, poprzez między innymi wsparcie przy sporządzaniu pism i wniosków, towarzyszeniu przy załatwianiu spraw, trening budżetowy;

- udzielanie pomocy przy rozwiązywaniu problemów psychologicznych oraz wychowawczych z dziećmi, m.in. poprzez wsparcie w uzyskaniu specjalistycznych porad i leczenia, działania edukacyjne, a także poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

- wspieranie aktywności społecznej rodzin, poprzez udzielanie informacji o możliwych kołach zainteresowań, zajęciach pozalekcyjnych, przedstawianie oferty imprez rodzinnych, itp.;

- motywowanie członków rodziny do podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zawodowej poprzez przekazywanie informacji o dostępnych szkoleniach zawodowych czy ofertach pracy, towarzyszenie przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych i wysyłaniu ich do potencjalnych pracodawców, wspieranie przy podejmowaniu decyzji o podjęciu pracy;

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin w sytuacjach rażących zaniedbań w zakresie opieki nad dziećmi, prawidłowego odżywiania czy sytuacji zdrowotnej, a także w przypadkach sprawowania opieki nad dziećmi przez rodziców znajdujących się pod wpływem alkoholu czy stosujących przemoc wobec dzieci;

- współpracowanie z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym konsultowanie się z nauczycielami i wychowawcami w sprawach dotyczących sytuacji szkolnej i przedszkolnej dzieci, współpracowanie z placówkami służby zdrowia celem monitorowania sytuacji zdrowotnej dzieci i podjęcia działań zmierzających do objęcia dzieci opieką lekarza rodzinnego, specjalistów oraz pielęgniarki środowiskowej.

4) realizacja projektu „Bądź aktywny” - rozwój usług społecznych szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej.

Głównym celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej w środowisku lokalnym rodzin i osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym szczególności:

- rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zagrożonych lub dotkniętych zjawiskiem przemocy
- dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zagrożonych lub dotkniętych zjawiskiem przemocy,
- rodzin z osobą niesamodzielną

na terenie miasta Bartoszyce, poprzez rozwój usług społecznych dla grupy w/w osób oraz ich otoczenia.

W 2018 r. w ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- objęcie wsparciem asystenta rodziny 15 rodzin, biorących udział w I edycji projektu,
- zajęcia w ramach „Szkoły dla rodziców” w formie warsztatów grupowych z pedagogiem, psychologiem, terapeutą ds. uzależnień oraz pielęgniarką/higienistką, uczestnicy projektu korzystali także z konsultacji indywidualnych z pedagogiem i psychologiem,
- prowadzenie Punktu Konsultacyjnego, w ramach którego zaangażowani specjaliści tj. Doradca Pierwszego Kontakt, a także psycholog, prawnik oraz terapeuta ds. uzależnień realizowali konsultacje indywidualne, udzielali wsparcia na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych zjawiskiem przemocy,
- prowadzenie zajęć grupowych i indywidualnych przez psychologa i socjoterapeutkę na rzecz 15 osobowej grupy dzieci w wieku 6-15 lat,
- realizacja usług mających na celu wzmocnienie więzi rodzinnych przy jednoczesnym rozwoju wiedzy lub kształtowaniu postaw, służących polepszeniu funkcjonowania rodziny poprzez organizację wyjazdu rekreacyjnego do Term Warmińskich w Lidzbarku Warmińskim, wyjazdowych zajęć plenerowych (tylko dla dzieci) do Pałacu i Folwarku w Galinach, wycieczki rodzinnej do Konsulatu Świętego Mikołaja w Kętrzynie oraz wycieczki rodzinnej do Olsztyna, gdzie uczestnicy skorzystali z oferty Parku Trampolin, zwiedzili Obserwatorium Astronomiczne, obejrzeli seans filmowy oraz wystawę pajaków i skorpionów w Olsztyńskim Planetarium, a także obejrzeli spektakl, „Piotruś Pan ” w Olsztyńskim Teatrze Lalek.
- realizacja usług wspierających integrację rodzin ze środowiskiem lokalnym, prowadzących do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i podejmowania działań na jej rzecz poprzez:
 - ✓ zorganizowanie Rodzinnego Pikniku Integracyjnego (przeprowadzenie gier, zabaw integracyjnych i konkursów dla dzieci i całych rodzin), w którym udział wzięli uczestnicy projektu oraz ich najbliższe otoczenie, oficjalni goście (m.in. przedstawiciele instytucji tj. Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach, Radni Rady Miasta Bartoszyce), a także mieszkańcy miasta (w tym osoby starsze m.in. z Dziennego Domu „Senior-WIGOR” i osoby niepełnosprawne m.in. ze Stowarzyszenia Integracji Osób

Niepełnosprawnych oraz Środowiskowego Domu Samopomocy).

- ✓ zorganizowanie Międzypokoleniowych Warsztatów Rodzinnych, których głównym celem działania było zachęcenie rodzin do wspólnego spędzania czasu wolnego, utrzymywania właściwych relacji rodzinnych oraz edukacji rodzin w zakresie form spędzania czasu wolnego. W trakcie przedsięwzięcia zostały przeprowadzone warsztaty w zakresie wikliniarstwa, makramy, plastyki oraz decoupage. W trakcie, rodziny (szczególnie rodzice - dzieci oraz dziadkowie - wnukowie) mieli okazję wspólnie, własnoręcznie wykonać prace, tj. wyplecenie koszyków, wykonanie biżuterii lub ozdobieniu przedmiotów. Dla najmłodszych uczestników zorganizowano zabawy animacyjne. Do wspólnej zabawy zachęcano również rodziców i dziadków.

d) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Lp.	Przemoc w rodzinie	2017r.	2018r.
1.	Informacja o formach pomocy oferowanych przez PCPR	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach realizuje następujące zadania wynikające z „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021”, którego głównym celem jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bartoszyckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -sporządzanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie , -promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, -propagowanie wzorców życia rodzinnego bez przemocy , -zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych , - organizowanie konferencji i spotkań merytorycznych na temat przemocy w rodzinie, -współpraca ze szkołami w zakresie zwiększenia świadomości uczniów i ich rodziców na temat zjawiska przemocy w rodzinie, - opracowanie i upowszechnianie informatora zawierającego dane teleadresowe podmiotów prowadzących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - organizowanie różnych form aktywności umożliwiających dzieciom i młodzieży konstruktywne spędzanie czasu wolnego, - zapewnienie opieki psychologicznej dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie, - organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ukierunkowanych na zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacją kryzysową, - organizowanie spotkań ze specjalistami z różnych dziedzin, - organizowanie szkoleń dla kadry z terenu powiatu, - współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie – wymiana informacji i wiedzy na temat środowisk zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie - upowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania różnorodnych form wsparcia przez osoby dotknięte przemocą w rodzinie -prowadzenie i udostępnianie „ Przyjaznego Pokoju Przesłuchań” -zapewnienie miejsc w pieczy zastępczej dzieciom z rodzin, w których występuje przemoc - opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie - współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi, Policją, Prokuraturą, Sądem przy rekrutacji uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych - monitorowanie sytuacji w rodzinach osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne 	

		- prowadzenie poradnictwa i terapii psychologicznej - prowadzenie poradnictwa prawnego	
2.	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego	21	17
3.	Liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym	15	13
4.	Liczba osób , które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	7	8

Z danych udostępnionych przez PCPR w Bartoszycach wiadomo, że w porównaniu do roku 2017 w roku 2018 zmniejszyła się liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego oraz liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym.

e) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Procedura „Niebieska Karta” od 2000 roku jest podstawowym instrumentem dokonywania interwencji w rodzinie, w której dochodzi do przemocy. Do października 2011 r. w przypadku stwierdzenia lub uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” funkcjonowała jako dokument służbowy, stosowany jako narzędzie przez funkcjonariusza policji, pracownika socjalnego oraz członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła kilka zasadniczych zmian, m.in. powołanie Zespołów Interdyscyplinarnych w gminach i umożliwiła tworzenie grup roboczych. W ślad za ustawą Burmistrz Miasta Bartoszyce 25 października 2011 r. powołał Zespół Interdyscyplinarny. Z uwagi na 4- letnią kadencyjność Zespołu, w październiku 2015 roku został powołany jego nowy skład.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego, Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji, Szpitala Powiatowego, Straży Miejskiej, organizacji pozarządowych, oświaty i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ze statystyk Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wiadomo, że od momentu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego czyli od października 2011 roku do grudnia 2018r. procedura Niebieskiej Karty wszczęto w **622** rodzinach odpowiednio w latach:

2011r.- 17, 2012r.- 64, 2013r.-112, 2014r.- 111, 2015r.- 78, 2016r.- 97, 2017r.- 63, 2018r.- 80

Od momentu powstania w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Bartoszycach odbyło się: ponad **1240 posiedzeń** - grup roboczych wobec osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz w sprawie osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty następuje poprzez wypełnienie formularza A przez przedstawiciela podmiotów wymienionych w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niezwłocznie zostaje przekazany do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego, która z kolei niezwłocznie przekazuje go członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Grupy robocze zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach, według procedury Niebieskiej Karty. Dokonują analizy sytuacji rodzinnej wypełniając formularz NK- C, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą oraz NK- D, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Posiedzenia grup roboczych odbywały się w obecności osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą oraz osób, co do których istniało podejrzenie, że stosują przemoc. Niestawienie się ww. osób na spotkanie nie wstrzymuje pracy grup roboczych- w takich sytuacjach zaleca się wizytę w środowisku osób celem wypełnienia NK. Skład osobowy grup roboczych był uzależniony od skali występującego problemu w rodzinie. W wymienionych posiedzeniach brali udział:

- przewodnicząca Zespołu,
- pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzący pracę socjalną w rodzinie,
- przedstawiciel policji- dzielnicowy,
- psycholog,
- terapeuta uzależnień,
- przedstawiciele oświaty: pedagog szkolny, nauczyciel bądź wychowawca dziecka
- kuratorzy sądowi zawodowy i kurator sądowy społeczny,
- przedstawiciel Straży Miejskiej.

Wszystkie rodziny objęte procedurą Niebieskiej Karty są systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji. Wspólne odwiedziny w środowiskach mają na celu sprawdzenie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ustalonych form pomocy. Przedstawiciele oświaty wchodzący w skład Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzą pracę pedagogiczną z pedagogami szkół do których uczęszczają dzieci z rodzin dotkniętych przemocą, udzielają również porad rodzicom. Ponadto jest zorganizowana pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Rozmiar zjawiska przemocy w mieście można również określić na podstawie diagnoz prowadzonych przez Świetlice Opiekuńczo- Wychowawcze. Do placówek trafiają dzieci z rodzin, w których rozpoznawane są problemy uzależnień, ubóstwa, bezrobocia, samotnego rodzicielstwa, długotrwałej choroby czy niewydolności wychowawczej. Dzieci te w 90% są ofiarami przemocy na skutek zaniedbania, ale także przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej. Ogólnie liczba dzieci uczestnicząca w zajęciach świetlicowych organizowanych przez stowarzyszenia działające w sferze pomocy społecznej wynosi około 350 osób.

IV. ZADANIA PODMIOTÓW DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

POLICJA

Do jej podstawowych zadań należą m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez Policję zgodnie z obowiązującym prawem to:

- interwencja;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy;
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające Policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie - numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

PROKURATURA

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo (co ma miejsce po złożeniu przez osobę poszkodowaną lub świadka zawiadomienia o przestępstwie) prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie, czy faktycznie popełniono przestępstwo;
- wyjaśnić okoliczności czynu;
- zebrać i zabezpieczyć dowody;
- ująć sprawcę;
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy

- w postaci dozoru policyjnego;
- tymczasowego aresztowania.

GMINA

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej poprzez:
 - tworzenie i prowadzenie:
 - punktów informacyjno-konsultacyjnych;
 - schronisk dla ofiar przemocy domowej;
 - ośrodków interwencji kryzysowej;
 - telefonów zaufania;
 - programów środowiskowych;
2. inicjowanie powstawania i wspieranie:
 - organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej;
 - grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych działają Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy;
- monitoruje efekty podjętych działań;
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych;
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego, lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc;
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy;
- w uzasadnionych przypadkach:
- udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych;
- udziela pomocy rzeczowej, np. przekazanie odzieży, żywności;

- udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się;
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym;
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach;
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do Policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z jej kompetencjami;
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania;
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci;
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami

SŁUŻBA ZDROWIA

Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, gdyż po pierwsze - bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, po drugie - występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć;
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy;
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach;
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała, śladów podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują m. in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym;

- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków;
- pomoc socjalną;
- grupy wsparcia;
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci;
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy, np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

V. ZASODY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE BARTOSZYC

W strukturach lokalnych działa:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który wykonuje zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna wykonuje działania w szczególności polegające m.in. na: przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych umożliwiających diagnozę sytuacji rodziny lub osoby; pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych; przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków celowych; pracy socjalnej; prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; udzielaniu informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym; wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej; w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji; w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania; współpracy z innymi instytucjami i organizacjami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; do zadań tych należy w szczególności m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, udzielanie informacji o prawach, uprawnieniach, szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr z terenu powiatu, prowadzenie punktów interwencji kryzysowej, a także opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w większości przypadków zajmuje się problemami nadużywania alkoholu, jednakże nie pomija sytuacji pozostałych członków rodziny alkoholowej i doświadczania przez nich ewentualnej przemocy.

W Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, ofiar przemocy w rodzinie prowadzone jest wsparcie i poradnictwo psychologiczne.

Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji udziela wsparcia i pomocy psychologiczno-

pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Pomoc ta ma charakter wszechstronny, min. ukierunkowana jest na rozwój dzieci i młodzieży, podnoszenie efektywności ich uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacji, rozwiązywania konfliktów i problemów oraz nabywania innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej. Zajmuje się także problematyką uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka. edukacją prozdrowotną uczniów, rodziców i nauczycieli. Działa także na rzecz wspomagania wychowawczej funkcji rodzin.

Przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne- szkoła obok funkcji edukacyjnej jest źródłem wsparcia dla rodziców w wychowaniu dziecka między innymi poprzez dostarczanie wiedzy dotyczącej problematyki wychowania z zakresu komunikacji interpersonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, profilaktyki zagrożeń, racjonalnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez zajęcia warsztatowe, udzielanie pomocy materialnej, takiej jak bezpłatne obiady, bezpłatne podręczniki, stypendia, wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych, prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu wychowania do życia w rodzinie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w najstarszych klasach szkół podstawowych. Pedagog szkolny organizuje w szkołach i placówkach pomoc psychologiczną i pedagogiczną dla dzieci i młodzieży, której celem jest wspomaganie rozwoju psychicznego i efektywności uczenia się poprzez pomoc wychowawcom klas i współdziałanie z nauczycielami, rodzicami (opiekunami prawnymi), pielęgniarką szkolną, organami szkoły oraz instytucjami pozaszkolnymi. Przeciwdziała skrajnym formom niedostosowania społecznego młodzieży, udziela informacji dotyczącej uzyskania pomocy specjalistycznej, współpracuje z kuratorami, prowadzi szeroko rozumianą profilaktykę, organizuje spotkania młodzieży ze specjalistami itp.

Sąd Rejonowy jako jednostka sądownictwa najbliższe są obywateli, rozpatrują wszystkie sprawy z wyjątkiem zastrzeżonych dla sądu okręgowego.

Komórką organizacyjną Sądu jest **Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej**, w ramach której kuratorzy sądowi wykonują zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Zadania kuratorów sądowych dla nieletnich :

- 1 sprawowanie nadzorów w sprawach, w których sąd ograniczy! rodzicom władzę rodzicielską nad małoletnimi dziećmi,
- 2 sprawowanie nadzorów nad nieletnimi wykazującymi oznaki demoralizacji i/ lub dokonującymi czynów karalnych oraz nadzorów tymczasowych,
- 3 sprawowanie nadzorów nad osobami dorosłymi zobowiązanymi do leczenia odwykowego, wobec których ustanowiono na czas leczenia nadzór kuratora sądowego,
- 4 okresowe kontrole osób małoletnich i pełnoletnich (ubezwłasnowolnionych całkowicie), nad któremu sąd ustanowił opiekę prawną,

5 współpraca z jednostkami pomocy społecznej w sprawach opiekuńczych małoletnich umieszczonych w środowisku zastępczym (w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej),

6 udział w ustanowionych przez sąd kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi,

7 przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej oraz umieszczeni w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej,

8 wywiady środowiskowe przeprowadzane w postępowaniu wyjaśniającym w sprawach nieletnich i w postępowaniu rozpoznawczym w sprawach małoletnich (o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego), o rozstrzygnięcie w istotnych sprawach rodziny, w sprawach opiekuńczych oraz w sprawach o rozwód i separację,

9 wywiady środowiskowe do spraw objętych postępowaniem wykonawczym.

Zadania kuratorów sądowych dla dorosłych :

1 realizowanie na terenie właściwości Sądu Rejonowego w Bartoszycach określonych przez prawo zadań w charakterze wychowawczo - resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń Sądu - zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych oraz przepisami wykonawczymi,

kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w siedzibie zespołu kuratorskiej służby sądowej, a także w środowisku podopiecznych, na terenie zamkniętych zakładów i placówek ich pobytu, w związku z orzeczeniami w sprawach karnych (dozory, kara ograniczenia wolności oraz sprawy z nałożonymi obowiązkami),

1 kontrolowanie prawidłowości i efektywności sprawowania dozorów oraz innych czynności zleconych sądowym kuratorom społecznym, przedstawicielom stowarzyszeń, organizacji i instytucji oraz osobom godnym zaufania,

2 współpraca z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym;

3 przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie sądu, prokuratury, policji oraz innych uprawnionych organów.

Prokuratura Rejonowa- art. 207 § 1 k.k. „znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - polega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat i jest ścigany z urzędu”.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze (Dz. U. z 2002 Nr 21, poz. 206 ze zm.) zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw.

Obowiązki określone w zacytowanym przepisie realizowane są w bieżącej praktyce również w zakresie

zwalczania przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie lub nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych o przestępstwa opisane w art. 207 k.k. (znęcanie się), które ścigane są z urzędu oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądem w tej kategorii spraw. Wymienione działania wykonywane są w oparciu o przepisy kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493).

W przypadku ujawnienia w toku w/w postępowań okoliczności świadczących o patologii w rodzinie, niezależnie od sposobu ich zakończenia (akt oskarżenia, umorzenie), prokurator podejmuje na podstawie ustawowych upoważnień działania poza karne w tym:

□ Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 Nr 247 poz. 1231 ze zm.) kieruje wnioski do sądu o zobowiązanie sprawców czynów do poddania się leczeniu. Dotyczy to sprawców, którzy w związku z uzależnieniem od alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,

1 □ Na podstawie art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego kieruje wnioski do sądu opiekuńczego o ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej, w wypadku zagrożenia dobra dziecka między innymi przez stosowanie wobec niego przemocy,

2 □ Na podstawie art. 572 § 1 kodeksu postępowania cywilnego zawiadamia właściwy sąd opiekuńczy o nienależyтым wykonywaniu władzy rodzicielskiej.

Zgodnie z § 32 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 1992r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 1992 Nr 38 poz. 163 ze zm.) w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury są przyjmowani interesanci przez kierowników tych jednostek, ich zastępców oraz innych prokuratorów. W ramach tych czynności na bieżąco udzielana jest między innymi pomoc prawna ofiarom przemocy w rodzinie.

Komenda Powiatowa Policji - zgodnie z Ustawą o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, do podstawowych zadań policji należą: ochrona życia i zdrowia ludzi, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu, przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie, w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w tym prowadzenie interwencji w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom doraźnego bezpieczeństwa, informowanie ofiar i świadków o przysługujących prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy, prowadzenie działań prewencyjnych wobec sprawców.

Zakłady Opieki Zdrowotnej (publiczne i niepubliczne) udzielają pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, informują o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiają na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenie lekarskie o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
zwiększenie dostępności i skuteczności
profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar
przemocy w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie;
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy;
3. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy;
4. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

VII. ZADANIA PROGRAMU

Lp.	ZADANIE	OPIS ZADANIA	REALIZATOR
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku 2. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie 3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie 4. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach 5. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym 6. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie 7. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy 8. Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień
2.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie liczby osób objętych poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, medycznym, socjalnym i popularyzacja tych form pomocy. 2. Stosowanie jednolitej procedury postępowania podczas interwencji kryzysowej wobec osoby doznającej przemocy w rodzinie. 3. Popularyzacja działalności już istniejących grup pomocowych, terapeutycznych dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży doznających przemocy w rodzinie, ukazanie skuteczności działania tych grup. 4. Udostępnienie mieszkańcom informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • MOPS • Sąd, Prokuratura, Policja • MKRPA • Placówki służby zdrowia • Organizacje pozarządowe • Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji

3.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	<p>1. Powszechne stosowanie istniejących rozwiązań prawnych mających na celu odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary (zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania, zatrzymanie w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych, orzeczenie eksmisji, stworzenie warunków do jej egzekucji).</p> <p>2. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w leczeniu odwykowym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MKRPA • Sąd, Prokuratura, Policja • Organizacje pozarządowe • Poradnia Odwykowa
4.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<p>1. Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty i prowadzenia interwencji kryzysowej. W tym celu przeprowadzane będą obok szkoleń resortowych wspólne szkolenia służb, udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych.</p> <p>2. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy</p> <p>3. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny • MOPS • MKRPA • Służba Zdrowia • Oświata • KPP
5.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne, a w szczególności:	<p>1. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności</p> <p>2. Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie</p> <p>3. Umieszczenie informacji na stronach internetowych UM i MOPS w Bartoszycach</p> <p>4. Spotkania informacyjne z mieszkańcami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MKRPA • MOPS • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny
6.	Działalność punktu informacyjno–konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin oraz ofiar przemocy, pełniącego rolę punktu informacji, wsparcia i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	<p>1. Praca specjalistów w zakresie diagnozy i pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego.</p> <p>2. Dyżury/ spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • MOPS • Zespół Interdyscyplinarny • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień

7.	Budowanie właściwych postaw oraz poszerzanie wiedzy dzieci i młodzieży względem problemu przemocy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja uczniów na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole. 2. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją własną oraz rówieśników. 3. Poradnictwo indywidualne i grupowe w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem. 4. Promowanie pozytywnych postaw wzmacniających rolę rodziny poprzez działania edukacyjne. 5. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci. 6. Organizowanie alternatywnych (aktywnych) form spędzania czasu wolnego (działalność świetlic, klubów itp.). 7. Zorganizowanie szkoleń dla kadry pedagogicznej dotyczących zachowań agresywnych wśród uczniów oraz przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny
8.	Konferencje, seminaria dot. rodziny oraz problemów przemocy w rodzinie	1. Organizowanie i udział w konferencjach, seminariach.	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • MOPS • Zespół Interdyscyplinarny

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019-2023 będzie podlegał systematycznej ocenie. Prowadzony monitoring działań oraz ich ocena i uzyskane w ten sposób informacje o skuteczności i efektywności działań programowych, wpływać będą na podejmowanie decyzji o ich dalszej kontynuacji lub wprowadzeniu zmian. Monitorowania realizacji zadań programowych oraz jego ewaluacji będzie dokonywał Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie m.in. w oparciu o:

- ^ liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart”
- ^ liczbę posiedzeń grup roboczych
- ^ liczbę porad udzielanych w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym
- ^ liczbę osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą.
- ^ liczbę osób objętych programami korekcyjno- edukacyjnymi

Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program. Następnie sprawozdanie będzie przedłożone Burmistrzowi Miasta Bartoszyce.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki na realizację programu mogą pochodzić ze:

- ^ środków finansowych na realizację zadań własnych gminy,
- ^ środków finansowych pozyskiwanych z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- ^ wykorzystywania zasobów różnych instytucji włączonych w program,
- ^ środków finansowe pozyskiwane z szeroko rozumianych programów.

Opracowanie: Katarzyna Siry, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień., Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.